

JANERIK LARSSON om

Bredband och konkurrens

Centerledaren Lennart Daléus bok *Digital allemansrätt* är en mycket läsvärd och pedagogisk framställning av vad den s k bredbandsdebatten egentligen handlar om. Tyvärr utkom boken alltför sent för att påverka debatten.

Dessutom tycks det som om de många – tex ledarskribenter – som borde läst boken sorgfälligt undvek att göra så i samband med att IT-propositionen från regeringen presenterades och kommenterades.

Daléus tog verkligen reda på vad debatten borde handla om. Han beskriver inte minst teknikfrågorna sakkunnigt. I den allmänna debatten har förekommit helt absurda jämförelser mellan olika sätt att överföra stora volymer data snabbt. Svartfibers överlägsenhet har underskattats, möjligheten att använda radiovågor har vida överskattats.

Fysikens lagar gäller faktiskt.

Daléus har i sin bok kanske inte tillräckligt tydligt understrukt vikten av konkurrens. Den stora risken inte bara i Sverige är att de som lägger under sig kommunikationsvägarna ("bredbandsförbindelserna") kommer att begränsa tjänsteutbudet och sätta priser på det sätt som monopolister alltid sätter priser (se bara Telia/Televerket i det förflutna).

TELIA ÄR DEN AKTÖR SOM på den svenska marknaden haft och har störst intresse av att makten finns helt och hållet hos "marknaden". Telia har kontroll över huvuddelen av existerande nät i Sverige oavsett vad man diskuterar för sorts nät. Att marknadens sanna anhängare i den svenska debatten inte genomskådat Telias fri-marknads-retorik tycker jag är anmärkningsvärt. Så mycket husbehovsmarxist tycker jag alltid man ska vara att man ställer sig frågan vilka intressen som gör sig gällande i en fråga av så stor ekonomisk betydelse som denna.

De som av Telia beskyllts vara "svartfibersocialister" har haft ett mycket enkelt och naturligt förslag: att staten utan dröjsmål i samverkan med näringslivet planerar ett operatörsberoende bredbandsnät (stomnät) till landets samtliga kommuner. Nätet skall vara en investering som ger samhällsekonomiskt motiverad avkastning och dess kapacitet skall uthyras till marknadens aktörer på lika villkor.

Staten skall medverka till att en god finansiering kan erhållas samt till att nätets oberoende och inte-

gritet garanteras. Denna konstruktion innebär inte att nätet inrättas som ett monopol. Den som vill bygga andra eller kompletterande nätdelar skall kunna göra så och fritt förfoga över dessa.

Den initiala investeringskostnaden är hög. Det är å andra sidan omöjligt att sätta kronor och ören på flera av de olika nyttoeffekterna, en inte ovanlig situation då det gäller strategiska investeringar. Det är dock min övertygelse att en samhällsekonomisk kostnads/intäktsanalys skulle visa avsevärda överskott på sikt.

MARKNADER FUNGERAR BÄST med fri konkurrens, få statliga restriktioner och goda utrymmen för initiativ. Denna grundläggande värdering står dock inte i konflikt med att staten kan spela en aktiv roll att i nära samverkan med näringslivet driva på och accelerera vitala processer. En sådan vital process är att utveckla en god infrastruktur. Att etablera ett nationellt bredbandsnät som når huvuddelen eller alla landets kommuner är ett tydligt sådant fall.

Staten har också en viktig roll att garantera nätets integritet så att det på ett bestående sätt på lika villkor blir tillgängligt för alla som vill förmedla tjänster på nätet. Stomnätsförvaltaren får aldrig liera sig med en enstaka operatör så möjligheterna för andra operatörer minskar.

Detta förhållande utesluter inte att alternativa nät eller kompletterande nätdelar kommer till stånd genom andra aktörers försorg. För att uppnå goda och prisvärda teletjänster måste dessa erbjudas av operatörer som konkurrerar på lika villkor. Det innebär att de måste kunna få tillgång till nätfunktioner på lika villkor. Nya nätfunktioner måste således så långt möjligt etableras som oberoende av teletjänstleverantörer.

Göran Persson och Björn Rosengren förmådde inte se betydelsen av frågan om ett stomnät för bredband. Media och en del politiker lyckades vanställa frågeställningen så den blev en närmast grotesk karikatyr. Daléus bok är på ca 100 sidor. Den hade förtjänat läsas.

Janerik Larsson (janerik.larsson@gsi-communications.com) är författare och VD för GSI Communications AB.